

Άρειος Πάγος 1048/1989, Τμ. Β'

Πηγή: Δ.Ε.Ν. 46/90 σελ. 1017

Περίληψη: Ο μισθωτός του Δημοσίου, των ΟΤΑ ή των ΝΠΔΔ που απολύεται λόγω σωματικής ανικανότητας δικαιούται αποζημίωσης εφ' όσον δεν δικαιούται συντάξεως για υπηρεσία του στο δημόσιο. - Η απόλυσή του είναι έγκυρη αν γίνει εγγράφως και καταβληθεί η αποζημίωση. - Αν δεν τηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές, ο απολυθείς μισθωτός του Δημοσίου ή των ΟΤΑ (όχι των άλλων ΝΠΔΔ) δικαιούται να απαιτήσει την αποζημίωση και όχι τις αποδοχές υπερημερίας. - Πότε θεωρείται ως εργατικό ατύχημα η ασθένεια του μισθωτού. - Ο εργοδότης που γνωρίζει την ασθένεια του μισθωτού οφείλει να ρυθμίζει την εργασία του κατά τρόπο που να προστατεύεται η υγεία και η ζωή του. - Αν παραβή την υποχρέωση αυτή από αμέλεια του ιδίου ή των προστηθέντων του και προκληθή εργατικό ατύχημα στον μισθωτό, οφείλει σ' αυτόν χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.

Απόφαση Δικαστηρίου

Εισηγητής: Α. ΣΙΟΥΛΑΣ

Δικηγόροι: Ν. Μπερσίμης, Π. Ζέρβας

Από τις διατάξεις των άρθρων 40, 45 και 49 παράγρ. 1-3 του Ν. 993/79(1) προκύπτει ότι η σύμβαση εξηρημένης εργασίας αορίστου χρόνου του προσωπικού που προσλαμβάνεται κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού, λύεται, μεταξύ άλλων, και όταν ο μισθωτός απολύεται σύμφωνα με την διαγραφόμενη από το άρθρο 45 διαδικασία λόγω σωματικής ανικανότητας, η λύση δε επέρχεται από της κοινοποίησής της περί απολύσεως αποφάσεως του Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Ο απολύόμενος, εφόσον δεν δικαιούται συντάξεως από υπηρεσία που είχε παράσχει στο Δημόσιο, δικαιούται αποζημίωσης, το ύψος της οποίας καθορίζεται αναλόγως με το χρόνο υπηρεσίας την οποία είχε παράσχει με την καταγγελλόμενη σύμβαση. Οι συνέπειες εκ της μη καταβολής της αποζημίωσης, δεν καθορίζονται, ούτε ορίζεται ειδικότερα ότι η παράλειψη της υποχρέωσης αυτής δεν συνεπάγεται ακυρότητα της απολύσεως, πλην όμως, από τη διάταξη του άρθρου 57 παράγρ. 3 που ορίζει ότι "όπου εις τον παρόντα νόμο δεν ορίζεται άλλως εφαρμόζονται συμπληρωματικώς αι περί συμβάσεως εξηρημένης εργασίας διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας", προκύπτει ότι στην περίπτωση της παραλείψεως καταβολής της οριζόμενης αποζημίωσης, εφαρμόζονται συμπληρωματικώς, οι διατάξεις του άρθρου 5 παράγρ. 3 του Ν. 3198/55. Το άρθρο 60 παράγρ. 2 του ΑΝ 1846/51 περί ΙΚΑ, όπως αυθεντικώς, ερμηνεύθηκε με το άρθρο 48 παράγρ. 2 του ΝΔ 2698/53, που δεν καταργήθηκε από τον προαναφερθέντα Ν. 993/79 και το προϊσχύσαν ΝΔ 169/69, αλλά εξακολουθεί να ισχύει, κατά το οποίο η παράλειψη τηρήσεως των νομίμων διατυπώσεων της έγγραφης καταγγελίας της συμβάσεως και της καταβολής της νόμιμης αποζημίωσης συνεπάγεται αντί της ακυρότητας της καταγγελίας την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου οργάνου και ο μισθωτός που απολύθηκε δικαιούται να απαιτήσει την καταβολή μόνο της αποζημίωσης και όχι αποδοχές υπερημερίας, αφορά μόνο τους μισθωτούς του Δημοσίου που παρέχουν τις υπηρεσίες τους με σύμβαση εξηρημένης εργασίας ιδιωτικού Δικαίου και όχι τους μισθωτούς των ΝΠΔΔ, εκτός αν η ρύθμιση αυτή έχει επεκταθεί με νόμο, και σε ορισμένο ΝΠΔΔ, όπως στους ΟΤΑ, με το άρθρο 3 του ΝΔ 31/68.

Στην προκειμένη υπόθεση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση το Εφετείο δέχθηκε ότι ο αναιρεσείων είχε προσληφθεί από το αναιρεσίβλητο ΝΠΔΔ με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, υπαγομένη στις διατάξεις του Ν. 993/79 και ότι απολύθηκε κατ' εφαρμογή του νόμου αυτού λόγω σωματικής αναπηρίας, η οποία προήλθε από χρόνια ηπατίτιδα από την οποία είχε προσβληθεί, χωρίς να του καταβληθεί η νόμιμη αποζημίωση. Στην συνέχεια δέχθηκε ότι η μη καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης δεν συνεπάγεται, κατά τον προαναφερθέντα νόμο, ακυρότητα της απολύσεως, αλλά ο αναιρεσείων δικαιούται μόνο να ζητήσει τη νόμιμη αποζημίωση. Έτσι, αφού εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση που είχε δεχθεί ως νόμιμο το κεφάλαιο της αγωγής με το οποίο ο αναιρεσείων ζητούσε να αναγνωρισθεί ότι δικαιούται, λόγω μη καταβολής της νόμιμης αποζημίωσης, αποδοχών υπερημερίας, απέρριψε το αίτημα ως μη νόμιμο. Με αυτά όμως που δέχθηκε το Εφετείο, υπέπεσε στην πλημμέλεια που προβλέπεται από το εδ. 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., γιατί εσφαλμένως ερμήνευσε και εφήρμοσε τις προαναφερθείσες διατάξεις, αφού στο αναιρεσίβλητο νομικό πρόσωπο δεν έχει εφαρμογή, με διάταξη νόμου, το άρθρο 60 παράγρ. 2 του ΑΝ 1846/51. Πρέπει επομένως, ως προς το κεφάλαιο αυτό, να αναρθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το βάσιμο πρώτο λόγο της υπό κρίση αναιρέσεως.

Κατά το άρθρο 1 του Ν. 551/15, όπως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24-7/25.8.20, ως ατύχημα από βίαιο συμβάν, το οποίο συμβαίνει σε εργάτη ή υπάλληλο των αναφερομένων στο άρθρο 2 εργασιών ή επιχειρήσεων, θεωρείται και η ασθένεια η οποία προκλήθηκε, εκδηλώθηκε ή και

επιδεινώθηκε από έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου, το οποίο ήταν άσχετο μεν προς τη σύσταση του οργανισμού του παθόντα και προς τη βαθμιαία και προοδευτική φθορά που οφείλεται στο είδος της εργασίας και τους δυσμενείς όρους παροχής αυτής, επήλθε όμως κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής. Στην έννοια του εργατικού ατυχήματος εμπίπτει και η εξακολούθηση παροχής, μετά την εκδήλωση της ασθένειας του εργαζομένου, της ίδιας όπως και προηγουμένως με κανονικές συνθήκες εργασίας, όταν αυτή επιφέρει, ως πρόσφορη αιτία, την επιδείνωση της υπάρχουσας ασθένειας, γιατί η εξακολούθηση της αυτής εργασίας, κάτω από τις ίδιες συνθήκες, ενόψει της εξασθενήσεως από την ασθένεια των δυνάμεών του, του είδους της εργασίας και των συνθηκών υπό τις οποίες παρέχεται, δημιουργεί συνθήκες παροχής της εργασίας οι οποίες, αν και προηγουμένως ήταν κανονικές, προσλαμβάνουν μετά τον κλονισμό από την ασθένεια της υγιεινής καταστάσεως του εργαζομένου, τον χαρακτήρα των ασυνήθων και εξαιρετικών, δηλαδή του βιαίου συμβάντος, σύμφωνα με την κατά το άρθρο 288 ΑΚ αρχή της καλής πίστωσης και των συναλλακτικών ηθών και την διάταξη του άρθρου 652 ΑΚ που επιβάλλει στον εργοδότη την υποχρέωση, εφόσον γνωρίζει την ασθένεια του μισθωτού, να ρυθμίζει την εργασία αυτού κατά τρόπο που να προστατεύει την υγεία και τη ζωή του(1). Από τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 299, 914, 922 και 932 ΑΚ, προκύπτει ότι σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, που οφείλεται σε αμέλεια είτε του εργοδότη, είτε των προστηθέντων από αυτόν προσώπων, τα οποία παρέλειψαν να ρυθμίσουν τα σχετικά με την εργασία και το χώρο παροχής αυτής από το μισθωτό, έτσι ώστε να προστατεύεται η υγεία και η ζωή του, παρέχεται στον παθόντα μισθωτό αξίωση για την πληρωμή χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης, η οποία βασίζεται στην αδικοπραξία που εμφίλοχώρησε. Εξ άλλου, ο αναιρετικός λόγος του εδ. 19 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., για έλλειψη νόμιμης βάσεως της αποφάσεως, ιδρύεται όταν δεν προκύπτουν σαφώς από το αιτιολογικό αυτής, τα πραγματικά εκείνα περιστατικά που είναι αναγκαία για να κριθεί αν συντρέχουν στην συγκεκριμένη περίπτωση οι νόμιμοι όροι και προϋποθέσεις της διατάξεως που εφαρμόστηκε ή δεν συντρέχουν, και οι όταν η απόφαση έχει ελλειπείς ή αντιφατικές αιτιολογίες ως προς τα πραγματικά περιστατικά που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, με συνέπεια να καθίσταται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος.

Στην προκειμένη υπόθεση, το Εφετείο δέχθηκε ότι ο αναιρεσείων, ο οποίος είχε προσληφθεί στην υπηρεσία του αναιρεσιβλήτου Θεραπευτηρίου με σύμβαση εξηρημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου ως φύλακα ασθενών, προσέφερε υπηρεσίες που δεν ήταν πολύ διαφορετικές από τις υπηρεσίες νοσοκόμου, αφού έκανε ενέσεις, ελάμβανε τη θερμοκρασία, έδινε φάρμακα κλπ. Ότι κατά μήνα Ιούλιο του έτους 1983 προσβλήθηκε από οξεία ηπατίτιδα τύπου Β' και νοσηλεύθηκε στο Δημόσιο Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων Αθηνών από 8.7 έως 29.7.83, έλαβε άδεια 180 ημερών και του συστήθηκε συνεχής ιατρική παρακολούθηση. Ότι στη συνέχεια νοσηλεύθηκε για την ίδια ασθένεια κατά διάφορα χρονικά διαστήματα στο Θεραπευτήριο ΙΚΑ Πεντέλης και απουσίασε 250 ημέρες το 1984 και 101 ημέρες το 1985 και στη συνέχεια κρίθηκε από τη Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή του ΙΚΑ, με τη 2416/25.10.85 γνωμάτευσή της, ότι παρουσιάζει χρόνια ηπατίτιδα με επιβάρυνση της ηπατικής λειτουργίας, και θα έχει γι' αυτό, κατά πρόβλεψη, αναπηρία 67% για δύο χρόνια. Μετά τη γνωμάτευση αυτή, απολύθηκε από την υπηρεσία του αναιρεσιβλήτου, κατόπιν της 9/16.12.85 αποφάσεως του Υπηρεσιακού Συμβουλίου για σωματική ανικανότητα, σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν. 993/79, χωρίς να του καταβληθεί η νόμιμη αποζημίωση, και έτσι δεν εδικαιούτο συντάξεως από το Δημόσιο. Ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κύριο αίτιο της ασθένειας αυτής είναι η στενότερη επαφή που είχε ο αναιρεσείων με τους ασθενείς καθόσον αυτοί έπασχαν από ψυχικές νόσους, ενώ όσοι ασθενούσαν από λοιμώδεις νόσους μεταφέρονταν μετά την εκδήλωση της ασθένειας σε Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων. Ότι μετά την επιστροφή του από την αναρρωτική άδεια που έλαβε δεν αποδεικνύεται ότι δεν χρησιμοποιήθηκε στην ίδια εργασία. Ότι δεν αποδεικνύεται ότι απασχολήθηκε κάτω από ανθυγιεινές συνθήκες, παρά τη σύμβαση προσλήψεως, αντιθέτως, απασχολήθηκε κάτω από συνθήκες συμφυείς με την εργασία του φύλακα ασθενών, στα καθήκοντα του οποίου ήταν και η παροχή υπηρεσιών νοσοκόμου. Στη συνέχεια δέχεται ότι μετά την επιστροφή του από την αναρρωτική άδεια, απασχολήθηκε στην ελαφρότερη εργασία του κλητήρα και αργότερα το έτος 1984, τέθηκε στη διάθεση του γεωπόνου του Θεραπευτηρίου. Κατέληξε, μετά από αυτά στο πόρισμα ότι η εκδήλωση της χρόνιας ηπατίτιδας, από την οποία ασθένησε δεν μπορεί να αποδοθεί στην εργασία που παρείχε, του φύλακα και νοσοκόμου των ασθενών, και ότι η επιδείνωση της ασθένειας αυτής δε μπορεί επίσης να αποδοθεί στην εργασία που του ανατέθηκε μετά την επάνοδο στο Θεραπευτήριο και κατ' ακολουθίαν σε υπαιτιότητα του αρμοδίου οργάνου του αναιρεσιβλήτου Θεραπευτηρίου. Έτσι, αφού εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση που δέχθηκε τα αντίθετα, απέρριψε ως κατ' ουσία αβάσιμο το κονδύλιο της αγωγής, με το οποίο ο αναιρεσείων ζητούσε να αναγνωρισθεί ότι το αναιρεσιβλήτο υποχρεούται να του καταβάλει το αναφερόμενο σε αυτήν ποσό για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης που υπέστη από την αδικοπραξία σε βάρος του των οργάνων του αναιρεσιβλήτου. Με αυτά όμως που δέχθηκε το Εφετείο και κατέληξε στο παραπάνω πόρισμα, διέλαβε στην απόφασή του αντιφατικές αιτιολογίες, με τις οποίες καθίσταται αδύνατος ο αναιρετικός έλεγχος των παραπάνω ουσιαστικών διατάξεων που εφήρμοσε. Ειδικότερα: α) ενώ δέχεται ότι ο αναιρεσείων απασχολήθηκε ως φύλακας και νοσοκόμος, ερχόμενος σε στενή επαφή με τους ασθενείς που έπασχαν από ψυχικές νόσους,

στους οποίους έκανε ενέσεις, λάμβανε την θερμοκρασία κλπ. και όταν αυτοί ασθενούσαν από λοιμώδεις νόσους μεταφέρονταν, μετά την εκδήλωση της νόσου, στο ειδικό Νοσοκομείο, παραδοχή που έχει ως συνέπεια ότι παρείχε τις παραπάνω υπηρεσίες νοσοκόμου σε εκείνους που είχαν προσβληθεί από τη λοιμώδη νόσο και κατά το χρονικό διάστημα από της εκδηλώσεως της νόσου μέχρι της μεταφοράς στο ειδικό Νοσοκομείο, από την άλλη μεριά δέχεται ότι δεν ερχόταν σε επαφή με ασθενείς που έπασχαν από λοιμώδεις νόσους γιατί μεταφέρονταν μετά την εκδήλωση της νόσου σε ειδικό Νοσοκομείο, 2) ενώ δέχεται ότι μετά την επάνοδό του από την αναρρωτική άδεια στο θεραπευτήριο για να αναλάβει υπηρεσία δεν αποδεικνύεται ότι δεν απασχολήθηκε στην ίδια εργασία του φύλακα και νοσοκόμου των ψυχασθενών, από την άλλη μεριά δέχεται ότι απασχολήθηκε σε άλλη εργασία. Επομένως, πρέπει, κατά το βάσιμο τρίτο λόγο της υπό κρίση αναιρέσεως, να αναιρεθεί η προσβαλλομένη απόφαση και ως προς το κεφάλαιο τούτο(1). - (Αναιρεί την 8442/87 Εφετείου Αθηνών).

1) Βλ. Κωδικοποίηση ΠΔ 410/88 εις ΔΕΝ 1988 σελ. 1088.